

Redacția și Administrația:
Budapesta, VII., Nyár-utca 1.

Aci sunt a se trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Un număr 10 fileri.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:

Pe 1 an . . . 1 coroană

Pe 1/2 an . . . 50 fileri

Pentru străinătate:

Pe 1 an . . . 2 coroane

Pentru America:

Pe 1 an . . . 1 dolar

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie politică pentru poporul muncitor român.

Editor: Partidul socialdemocrat.

Apare la 1 al fie-cărei luni.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

Inștiințare.

In ziua de 10 Septembrie nou, va ține partidul nostru în Budapesta un

Congres extraordinar

Programul congresului este:

Lupta pentru votul universal.

Conform hotărârii delegaților din toată țara, al bărbaților de încredere din Budapesta și al comitetului conducător, pot trimite delegați la acest Congres toate comunele din țară.

Fraților!

La muncă! Alegeți în toate comunele delegații pentru congres și înștiințați despre acest lucru secretariatul partidului.

La luptă pentru votul universal?

Fraților! Popor lipsit de drepturi!

Lupta noastră pentru votul universal și secret ia din ce în ce tot mai mare estindere. În adunarea pe care a ținut-o partidul nostru în ziua de 13 August nou, în sala Tattersall din Budapesta, la care au luat parte peste 60.000 de muncitori din toată țara, au jurat că nu va fi pace până când nu se va introduce votul universal și secret.

În această adunare s'a hotărât lupta pe viață și moarte pentru acest drept sfânt al poporului.

Alte sute de adunări se s'au ținut în provincie au hotărât tot acest lucru și s'au declarat solidar cu marșitorimea din Budapesta.

Poporul nu-i trebuie comandă maghiară, ci drepturi și pace!

Asta a zis-o 60.000 muncitori în Budapesta, în inima țării și tremurat-a vîzduhul de rîsunetul glasului lor. Domni mari privilegiați au devenit pitici și nevăzuți de frica glasului puternic al poporului trezit la conștiință.

Frații noștri slovaci, nemți, sîrbi de asemenea au pornit lupta pentru câștigarea votului universal. În toată țara s'au pornesc adunări populare pentru câștigarea votului universal.

Frați Români!

Nu stați nici voi în nepăsare față de această mișcare pornită pentru binele popoarelor din această țară!

Drepturile nu se dau, ci trebuie câștigate prin luptă!

Fraților!

Voiți să vă ridicați dela slugărnicie la demnitatea de cetățeni conștienți de dreptul vostru?

Voiți ca glasul vostru să străbată la urechile acolora cari nici când n'au auzit și nu au voit să audă plîngerile voastre?

Voiți să aibă cuvîntul vostru rîsunet acolo, unde s'au hotărăște asupra soartei voastre — fără voi?

Voiți să fiți stăpîni peste voi și peste voința voastră?

Atunci: La luptă pentru votul universal și secret!

În toate comunele unde s'au aflat frații țineți adunări populare cu programul votului universal.

Arătați și voi, Frați Români, că nu dormiți, că și voi voiți dreptul de vot universal și secret.

Arătați că și voi voiți să fiți de acum încolo oameni, cari dacă au datorii cătră această țară, voesc a avea și drepturi.

Înainte! La luptă pentru votul universal și secret!

Lupta noastră.

Noi stăm acum în lupta cea mai ferbinte pentru dreptul nostru. Lupta s'a întins peste toată țara. Această luptă mare s'a încins din cauza apăsării prea mari și proletaria-tul amenință cu nimicire pe dușmanii poporului.

Dela reconstruirea vieții constituționale în Ungaria, a guvernat până acum așa numitul partid liberal. Acest partid a fost deja caracterizat la începutul carierei sale, care s'a mulțămît cu o constituție care a fost menită a apăra numai interesele clasei capitaliste. Această partidă numea escluderea poporului din parlament liberalismu. Apăsarea, slugărnicia a fost devisa acestui partid. Treizeci și cinci ani a durat domnia acestui partid fără putere al clasei stăpînitoare și țara Ungară nu este în stare a arăta în decursul acestui timp cea mai mică înaintare. Liberalismul acestei clase a ajuns la faliment. Membrii acestui partid au întreprins puterea pentru interesele lor personale. Acești jăfuitori au alergat numai după geșefuri și funcții, și ast-fel a ajuns corupția la cel mai înalt grad. Iar poporul, poporul muncitor a fost pentru ei nimic. Acestor înșelători le-a fost numai pentru umplerea pungei lor goale. Mare este numărul acolora cari s'au îmbogățit prin cariera lor de deputați din bunurile poporului.

Asta este descrierea unei partide care reprezintă clasa stăpînitoare.

Cealaltă este alcătuită din diferite partide opoziționale. Cea mai mare parte din opoziție se ține de partida Koșutistă, de acea partidă, care are în fruntea programului ei îndeplinirea legilor dela 48, cari sunt menite a îmbunătăți soarta poporului.

Dar lupta acestei opoziții nu a fost pentru îndeplinirea programului, nu, acest lucru nu l'a voit cu nici un preț, pentru că îndeplinirea acestor puncte ar aduce în pericol interesele clasei ei. Apoi pentru ce a lucrat sub devisa această? Pentru ca să-și facă popularitate, pentru ca să seducă poporul. Acestor șarlatani politici le a fost numai pentru a rupe puterea din mâinile partidului liberal. Interesele de clasă ale acestor partide sunt una și aceeași. Diferența este, că opoziția voescă să scoată puterea din mâinile partidului liberal, ca să-și poată umple și ei pungile din sudoarea poporului muncitor și a pune la o parte frazele lor mincinoase.

Lupta pentru dreptul de subjugare a durat 35 de ani și se pare că lupta a ajuns la sfîrșit.

Partidul liberal e aproape distrus și coa-

liția partidelor opoziționale să pregătesc a lua puterea în mînă. Ce a fost primul lor lucru? Și-au uitat făgăduelile lor și au înșelat poporul. Acești șarlatani politici făgăduesc de zeci de ani votul universal, programul lor este plin cu făgădueli binevoitoare poporului, dar interesul lor de clasă le stă în drum. Cu un cuvînt s'a dovedit că opoziția constă numai din creaturi mincinoase și înșelătoare, cari nu au alt scop decît a lua puterea în mînă și a subjugă poporul.

Acum s'a dovedit că coaliția este contra votului universal. Ea nu voescă să audă despre votul universal, cu toate că aducerea lui la îndeplinire nu-i stă nimic în drum. Ea tăgăduescă una din cele mai principale pretinderi ale ei, pentru că să temă de pretinderea această.

Noi stăm acum înaintea unei schimbări în istoria Ungariei, care până acum nu ne a dovedit alt nimic decît subjugare. Istoria de o mie de ani nu ne arată alt nimic de cît numai apăsarea și subjugarea poporului de cătră acești trîntori. Acum trebuie să se schimbe această istorie. Noi, numiți fără patrie, voim a ridica această țară înapoiată la cultură, prin pretinderea de a lua parte în corpurile legiuitoare.

Noi voim a face din țara pandurilor de solgăbirăi și a jandarmilor setoși de sânge o țară culturală.

Nu mai dacă poporul ea parte în corpurile legiuitoare se poate garanta acestei țări barbare o înaintare.

Acești betiar ai coaliției voescă a împedea acest lucru.

Lupta noastră să îndreaptă contra coalițiunii.

Lupta noastră trebuie să fie cu succes, căci devisa noastră este:

Afară cu votul universal!

RĂVAȘ.

Naționaliștii și votul universal.

„Drapelul“ și „Tribuna“ în articolele în cari s'au ocupat chestiunea votului universal arăt că au mare neîncredere în el și să temă că poporul român nu va avea nici un folos din el.

Oare pentru-ce această neîncredere?

Din adunările pe cari le-am ținut până acum credem că și naționaliștii să pot convinge că numai un fel de vot universal să poate introduce, și acela este fără legătură de dare și națiune.

De oare-ce și naționaliștii au în programul lor votul universal, ar fi nemerit dacă și dînsii ar începe o mișcare mai intensivă pentru acest scop.

De alt-cum le aducem aminte de rezoluțiunile primite de adunările noastre, adică cine este cu noi pe acela îl sprijinim, iar cine nu, pe acela îl considerăm de dușman al poporului.

La o parte cu neîncrederea, la luptă serioasă pentru votul universal, dacă într'a-devăr voiți a îmbunătăți starea politică și economică a poporului român.

După cum vedem „Poporul Român“ a început mișcarea, alăturăți-vă de el și neîncrederea va dispărea.

Reorganizații și votul universal.

Pe când toată muncitorimea din țară a intrat în luptă pentru votul universal și secret, reorganizați în cap cu mostangiu de Mezöfi au ținut o conferință, în care au

adus hotărîrea că vor sprijini coaliția mai departe în aducerea mai întîi la îndeplinire a comunei maghiare și apoi să steargă ochii poporului cu o estindere de vot mică.

Dar Mezőfi vîzînd, că acei puțini aderenți pe cari îi mai are, încep a-l părăsi, a conchemat din nou o conferință la Budapesta, la care conferință au luat parte 18 delegați, și au hotărît și ei că acum vor începe să lupte pentru votul universal.

De bagat de seamă avem, că acești nenorociți aducînd această hotărîre, nu spun cum vor lupta, ci să mulțamească numai cu mai sus numita hotărîre.

Să înțelege că Mezőfi nu are îndrăzneala să înceapă o luptă contra patronului lui Koșuth, care l'a ajutat la deputație. El știe că dacă face acest lucru s'a isprăvit cu deputația, și astfel să mulțamească numai cu o hotărîre.

Și acești comediați de tîrg au îndrăzneala de a se numi socialdemocrați. Ne mirăm că nu li s'e pîrleşte obrazul.

Dar avem noi grije și vom lumina poporul în această privință. Vom rupe masca de pe obrazul acestor comediați mincinoși și îi vom arăta poporului cum sunt în realitate.

Cătră frații din comitatul Aradului!

Organul partidului socialdemocrat din Arad a hotărît, că Duminecă la 3 Septembrie, la orele 3 după amiază se va ține în Arad o adunare populară a comitatului Arad cu demonstrațiune în interesul votului universal. După demonstrațiune va fi adunare populară, la care vor fi chemați toți deputații (ablegații) comitatului Arad, că să declare înaintea poporului, că voesc introducerea votului universal or ba.

Toate comunele din comitatul Aradului trebuie să fie reprezentate la această adunare, din toate comunele comitatului trebuie să vie frații în număr mare la această adunare.

Poporul din comitatul întreg trebuie să pretindă cu unanimitate și cu glas puternic introducerea votului universal,

Înainte fraților! Trimiteți la această adunare cât mai mulți frați. Arătați că voiți, că luptați pentru votul universal și secret.

În grabă faceți cunoscut fratelui Iuliu Andrássy, Arad, Munkásotthon, câți delegați trimiteți fie-care comună.

Înainte! Nici o comună să nu fie în comitat care să nu fie reprezentată la această adunare.

Lupta pentru votul universal.

— Raportul admîntrei din Budapesta. —

Partidul nostru a ținut Duminecă la 13 August n. o imponentă adunare populară cu demonstrațiune pe stradă. La această adunare au luat parte peste 60.000 de tovarăși și luptători pentru votul universal. Din provincie au fost reprezentate peste 100 orașe și comune, cari au trimis peste 1500 de delegați la această adunare.

La 2 ore după amiază muncitorimea s'a adunat în jurul bisericii Bazilica. La 3 ore după amiază a pornit monstra demonstrațiune parcurgînd străzile cele mai principale ale capitalei pînă la sala Tattersall,

În tot parcursul său pînă la Tattersall, locul adunării, mulțimea striga mereu:

— Jos cu guvernul independent!

— Jos cu coaliția!

— Streang lui Koșut!

Demonstrațiunea ajungînd la Tattersall, abia la 5 ore după amiază s'a deschis ședința care a fost presidiată de tovarășul Dr. Adolf Golner, ca secretar a fost tovarășul Alexandru Garbai.

Tovarășul Goldner predă cuvîntul tovarășului Desideriu Bokányi care declară, că lupta ce o poartă partidul socialdemocrat, urmează pentru drepturile omului și pentru dreptul de vot universal și secret. Critică pe rînd șefii coaliției, cari cu ocazia alegerilor de astă eamnă au făgăduit în fața alegătorilor că vor lupta pentru votul universal. Protestează contra învinuirii, că adunările organizate acum ar sta în oare-care legătură cu Kristóffy, dovînd, că lupta noastră pentru votul universal datează deja de un deceniu și nu de acum.

Citează apoi cuvintele lui Koșut, (fueră-

turi și strigăte de jos cu ei), care într'un articol publicat în Martie în „Magyarország” zicea, că chestia militară să fie scoasă din programul coaliției. Asta am dorit-o și noi — zice Bokányi. În ordinea asta sfîrșește cu toți conducătorii partidelor coaliție, Amintînd adresa coaliției cătră Tron, spune, într'însa se vorbește despre estinderea dreptului de vot, dar cum și în ce formă, nu se amintește cu nici un cuvînt. Citează apelul partidului independent, în care se cere cu insistență dreptul de vot universal. Acum la sfîrșit ese cuiul din sac, că toți acești domni nu voesc votul universal și secret. După asta urmează ast-fel: „E o simplă poveste chestia cu comanda maghiară. Pe noi nu ne interesează nici limba maghiară nici cea nemțească. Nici una, nici alta nu ne va duce pe câmpul de luptă. Întrebarea este, că pentru-ce mergem în luptă? Pentru libertate ori pentru asupritori? Astăzi nu mai există nici glorie, nici Napoleon, dar există o libertate a popoarelor. Acolo e Rusia. Comanda rusească nu ajută nimic la cîștigarea de izbînză de câmpul de război. Cazaci comandați rusește caută să înăbușească revoluția. Chestia comunei maghiare este simplu o chestie deșartă, căci ea nu înseamnă nici o libertate. Unde a rămas din programul coaliției serviciul militar de două ani, reforma indicaturei? Ceea ce noi pretindem este o necesitate politică. Ori cine luptă pentru votul universal, va fi sprijinit din partea noastră; și ori-cine se opune votului universal, se va găsi în față cu noi, și l vom sfîrâma cu puterea ce o avem”

După ce termină Bokányi au vorbit pe rînd delegații din provincie. Nu unul dintre ei a pus în uimire pe ascultători.

Tovarășul Nyisztor din Sătmar zice: vedem noi și auzim căt de bine sună comanda maghiară, când pe lângă ea tocmăi așa impușcă pe frații noștri, cari luptă pentru drepturi, ca și pe lângă comanda nemțească. Dovadă e măcelul dela Aleșd, unde pe lângă comandă maghiară au pușcat jandarmii pe frații noștri.

Tovarășul Lehner țeran slovac zice: Domnii ne numesc întotdeauna de „slovați prosti”. Apoi să știe domnii că ne-au învățat dumnealor, să nu mai fim prosti, Am venit 200 de inși din comitatul Nyitra ca să pretindem drepturi și pîne poporului și nu ne vom lăsa pînă nu vom izbuti.

DOICA ȘI COPILUL SĂU.

De Aurel Cristea.

I.

Era o zi de sîrbătoare. Eu mă plimbam pe dinaintea spitalului de faceri, Era pe timpul amezi. Numai odată să deschide poarta spitalului, de unde iasă o femeie îmbrăcată în negru. cu-o față palidă veștejită de chinurile mari ce-a trecut peste dînsa. Iar în brațe avea un copilăș în fașie, pe care-l săruta încontinuu. Mă uitam după dînsa. Mi-s'e părea cunoscută. Voiam s'o agrăiesc, dar nu mi-am luat curajul. Am urmărit-o. Voiam să vîd, că unde merge. Dar dînsa grăbia înspre Dunăre. Iar eu după dînsa.

Cînd s'a apropiat de malul Dunărei, privește în jos și în sus, lăcrîmîndu-i ochii.

Ear eu acum eram și mai curios. Oare ce gânduri are această femeie? Numai gânduri bune nu are. . . .

Numai odată o vîd, că-si ia copilul înfășiat în spuma laptelui și-l așează pe mal, iar dînsa ingenuneche lângă copil, își ridică ochii înspre cer și zice:

O! Nu! Nu voesc a fi sinucigașă, nici ucigașă al copilului meu. Noi avem încă viață. . . .

Scena aceasta era o adevărată dramă. De loc am plecat spre dînsa, și-o prînd de mîna zi-i zic: Consoartă, doar nu-i fi voit să te sinucizi?

— Ba da!

— Dar pentru-ce?

— Ah! Domnule! Nu pot să-ți spun totul.

— Dar totuși.

Stetea biata față pe gânduri, să spună, sau să nu spună, numai tot ofta amar, și-și săruta pruncuțul. Numai dela un timp să hotărî a-mi spune.

— Domnule! — îmi zice — dar cine ar mai avea voce de viață, cînd odată ai devenit nenorocit pe-o viață întreagă. Continuă. Am fost ca servitoare la un boer, unde mi-a mers un timp foarte bine. Ca față tînără am fost încîntată, sedusă chiar de băiatul mai mare al boerului. . . . Așa, că am devenit nenorocită. După-cum mă vezi. Își sunt tablou. Iar cînd a auzit boerul despre starea mea, a venit la mine și m'a agrăit aspru: Să vîd să părăsesc curtea boerescă în cel mai scurt timp, să nu fac rușine familiei sale. . . . Iar eu îi spuneam despre băiatul său. . . . Dar dînsul, — cătră mine — cum se poate un lucru ca ăsta, băiatul meu e un om cu mult mai inteligent, decît să-și prîndă mintea, cu o femeie cam de felul dumitale — adecă servitoare. (Bravo! Adevărată minte domnească.)

A trebuit să părăsesc curtea boerescă. Dar încotro să dau, căci eram în cea mai grea situație. La lucru nu mă lua nimenea, n'am hotărît să merg în asilul de femei pînă la naștere. . . . Dar a trecut și timpul acesta. Astăzi a trebuit să părăsesc chiar și spitalul. N'am nimic numai ce-l pe mine și pe nevinovatul meu copilăș. Și-l mai sărută odată.

Gîndul meu n'a fost altceva înainte de asta cu vre-o 2 oare, decît să mă dau încremîna cu copilășul meu pradă Dunărei. aceea mi-am gîndit. Să nu fac

asta, doar' mi-oi mai găsi o bucată de pîne, pentru mine și pentru acest nenorocit.

— Părinți ai? — am întrebat-o.

— Da!

— Atunci pentru-ce nu mergi acasă?

— Aș merge eu, dar' nu pot, dac'ar mai trăi a mea mamă, atunci da.

— Numai fată ai?

— Da! Și o mamă mașteră, pentru care trebuie să sufer atîta.

— Așa femeie rea-i maștera?

— Foarte rea! Pentru dînsa a trebuit să părăsesc casa părintească, să iau lumea în cap, să ajung pe drumuri.

Astfel de copii ajung pradă miseriei, cari devin pe mîna mașterilor.

II.

Povestind laolaltă pe malul Dunărei, vedem, că vine cătră noi o doamnă și ne grăește:

— Decît timp o copilul acesta?

— De 15 zile — răspunde Mărioara — că așa o chema pe nenorocita fată.

— Tocmăi bine — zise doamna — căci eu aș avea lipsă de o doică. N'ai voi să vii la mine? O să ai o viață bună, mîncările și becurile cele mai bune ai să le capeti și plată bună.

— Dar eu copilășul ce voi face? — întrebă Mărioara.

— O să-l dai afară la sat, ca să-ți crească.

Atunci a lovit-o jalea și mai tare pe biata Mărioară, că ea trebuie să se despartă de copilul său. Dar n'avea încotro. Căci foa-

Au mai vorbit vre-o 30 de delegați și apoi președintele dă citire următoarei moțiuni (proiect de rezoluție):

Adunarea ținută la 13 August n. în Tattersal în Budapesta, la care au luat parte delegații din peste 100 orașe și comune din țară, constată din ședința ținută de coaliția la 10 August n., că coaliția nu numai că nu voește introducerea votului universal, ci voește chiar să o impedeze.

Mai departe constată, că această hotărâre este mincinoasă, pentru-că aducerea la îndeplinire a votului universal nu-i poate sta în cale persoana care înaintea parlamentului proiectul de lege.

Scopul acestei hotărâri ieșite este, ca să țină vederea, că unul din aceste partide vosc într'adevăr votul universal, și în realitate caută în ori-ce mod a împedeza aducerea lui la îndeplinire.

Adunarea constată, că această politică este înșelarea poporului, și cu toate mijloacele va lupta contra acestei înșelătorii.

Adunarea protestează contra acestei politici înșelătoare și așteaptă dela guvern, ca deja în prima ședință a dietei să prezinte proiectul votului universal, iar în caz contrar așteaptă că acest lucru să-l facă deputații cinstiți.

Adunarea declară că privește de dușman al poporului ori-ce partid, care e în contra votului universal, și se opune contra ori-cărei rezolvări a crizei, care nu realizează votul universal.

Adunarea declară, că, guvernul care ar voi să guverneze fără dreptul de vot universal, să fie pregătit la aceea, că numai cu baionetele infipte pe pușcă și numai cu armata gata de bătaie va governa, pentru-că poporul se va lupta cu peptul desfăcut și neînfricoșat pentru realizarea dreptului de vot universal.

După ce moțiunea a fost primită de adunare, președintele declară adunarea închisă și mulțimea se depărtează în liniște cântând marseillaisa (imnul) muncitorilor.

Adunări pentru câștigarea votului universal s'au mai ținut în următoarele orașe și comune în care s'a primit moțiunea de sus:

La 13 August n.: Kașa, Cluj, Komárom, Brașov, Földeș, Sacadat, Nagymaros, Tolna, Hőgyész, și Igló.

mea e mai mare doamnă ca însuși iubirea de copil.

Căci numai aceste două i-a mai rămas, s'au moartea, sau desparterea de copil.

Să invoise biata fată să meargă de doică, căci inimă nu avea, să-și ia viața ei și a copilului ei.

Dar acum cum s'o despărți ea de iubitul ei copil.

Ah! Nimenea nu știe, ce va să zică această durere, decât acela, care e în acest rol.

Deja doamna i-a și făcut rost pentru copil,

A doana zi a și venit o femeie din satul de lângă oraș, ca să ducă copilul.

Dar Mărioara încă în timpul acela îl ținea în brațe, îl săruta, îl stringea la piept, cu cea mai arzândă dragoste, iar numai cu lacrimi îl uda.

— Dragul uamii — zise Mărioara — să-ți mai dau odată mugurul pieptului meu în gură, căci ști-va Dumnezeu, de o să ți-l mai dau.

Îl mai hrănește odată și apoi îl dă în mâna crescătoare, care de loc voește să și plece.

Dar Mărioara după dânsa: Stat puțin! Și-l mai sărută odată pentru ultima-oraș.

— Să mi-l grijești bine — îi spune crescătoare.

— Da! ca ochii din cap.

Își petrece copilul până la poartă.

Crescătoarea pleacă cu copilul. Dar Mărioara nu-și mai poate lua ochii de după ei, până n'au trecut în altă stradă, de unde nu ia mai vîz.

S'a întors în casă plîngând. Nu-l mai

La 15 August n.: Baja, Tevel și Hatvan.

La 20 August n.: Oradea-Mare, Debrețin, Clap, Kis-Varda, Nagy-Kapos, Ujvidék. Segedin, Sigetvar, Tata, Albert-Irșa, Tegléd. Sepsárd, Cincibiseriet, Marosvásarhely, Hódmezővásarhely, Zombor, Apatin, Veces, Bacisântivan, Becfherecul mare, Nagyatád, Zalaegerszeg, Turda, Vaț, Șimonytorna, Șarospatac, Șatoraljaújhely, Knéz, Ujbessenyo, Lőcse, Igló Șajósánpetru și Erdőhegy.

La 27 August n.: Kis-Zombor, Moșon, Bia, Zilah, Kecskemét, Kiskőrös, Verșet, Lugo, Mohaci, Kikinda mare, Sásrégen, Berini (com. Timiș), Ercsi, Timișoara, Ciernia nemțască, Sigetujfalu, Mișcolț, Aradul nou, Sarvaș, Nyiregyhaza, Kiszpeșt, Ujpeșt Șatmar, Kiskunfélegyháza, Bichisgyula, Nagytéteny, Nemetbogșan.

*

Afara de acestea vor mai fi adunări:

La 3 Septembrie n.: Moravița veche, Orszallás. Arad, Erzsébetfalva, Cionopla, Latháza, Baciszélberek, Székesfehérvár, Szilágyosomlyo, Lippa, Királyhelmet, Nagymihály și Kiskunhalás.

La 10 Septembrie n.: Gyoma, Pátka, Kanija mare, Györ, Lisca și Gálszéc.

*

Pentru drepturile poporului trebuie să lupte tot poporul. Acel popor care nu știe să lupte pentru drepturile lui nici nu le merită.

Să arătăm că suntem demni de ideea pentru care luptăm. Adunările noastre să fie mărețe!

Cum să se pregătească ținerea adunărilor pentru vot universal.

— Îndrumări. —

Adunările populare trebuie înștiințate în orașe la căpitanul poliției. în comune la protopretorele (fisogăbirău) cu 24 ore înainte.

Anunțarea trebuie să se facă în scris și fără timbru (bilog). Ea va trebui subserisă de trei bărbați. Dacă nu se dă permisiune se poate face recurs la vicecomitele (vișpan), în oraș la primar, și dacă nici acesta nu o permite se poate face plângere la ministrul de interne, la caz de nevoie și prin fir telegrafic.

Totdeauna trebuie anunțat și programul

véd mai mult... Am o presimțire că nu-l mai véd... .

Dar doamna îi zice: Numai plânge Mărioară, lasă-l că mai bine are el acolo, decât la tine.

— Acuma ia pe copilul meu și-i dă se sugă..

Dar biata Mărioară mereu ofta și să gândia la copilul său.

După-ce i-a dat copilului să sugă, a cinat, și s'au pus la culcare. Dar' ea nu putea dormi, căci gândurile o frământau rău. Iar își gândea, cât de fericit este acest copil, căci doarme între două mame, pe când al meu nici între una. Acesta sugă adevărat mugur, pe când al meu vre-o zdreanță roade. Ce nu face bani? Iar cât de fericită e altă mamă, își păstrează frumșea, că nu-și dă pieptul nici chiar copilului său. Are copil, are frumșea și are fericire, pe când eu, n'am copil, n'am frumșea, dar' absolută fericire.

III.

Numai după o lună îi vine știrea Mărioarei, că copilul a murit. Dar din ce cauză nu știe.

Biata fată s'a stins de durere și supărare, zi de zi era tot mai slabă, de giaba avea mâncările cele mai bune din lume, nimic nu-i ținea.

Dar cea mai mare durere i-a fost, căci nici mort nu l'a mai putut vedea.

Mărioara de supărare a mai dus-o până toamna. Iar când frunzele pomilor s'au vestejit și au picat atunci și Mărioara s'a dus — după scumpul ei copil.

adunării. Opreliște nu poate fi, decât numai când e vorba de călcarea legilor.

Ținerea de adunări fără înștiințare se pedepsește cu temniță până la 15 zile și până la 200 cor. în bani.

Din toate locurile unde vor fi a se ținea adunări populare pentru votul universal, organizatorii acelora să ne înștiințeze totdeauna din bună vreme despre aceasta.

Redacția „Adevărului“.

PRIGONITUL.

— De D. Th. Neculuță. —

Lung e-al anilor șirag
De când tu n'ai vatră,
De când n'ai pe lume drag,
Și de când, din prag în prag
Câinii 'n sat te latră.

Bați cărări fără de rost,
Rupt îți este straiul
Și n'ai nici un adăpost...
Par'că blăstămat ai fost
Foc să-ți fie traiul!

Pentru leturghie scoți
Banul cel din urmă,
Și te rogi la sfinții toți...
Dar, n'ajungi unde socoti:
Răul nu se curmă!

Doi feciori, în depărtări
Ți i-a stins războiul!...
Și rămas-ai în oftări,
Și te bate pe cărări
Răul în tot soiul.

Ani întregi, cu bief de foc,
Te-a bătut „Boerul“,
Și de dînsul n'avea-î loc,
Și 'ntr'un ceas fără noroc
L'ai isbit cu fierul!

Au pus lanțuri și veșmînt
De ocaș pe tine!
Tot ce-aveai, s'a dus în vînt,
Soața ta, sfinși 'n mormînt
Grelele-î suspine... .

Ai scăpat... — N'ai nici un rost
Și ți-i rupt veșmîntul.
Ești flămînd, n'ai adăpost,
Vitrigi, pentru tine-au fost
Cerule și pămîntul.

Tot la praguri de străini
Îți trăești oftarea,
Tot de plîns ți's ochii plîni...
Tot la deal și tot prin spinii
Ți s'a 'ntins cărarea!

SCRISORI.

Saturău.

Dela tovarășul Babuța Traian din Saturău am primit următoarea scrisoare:

Tovarășe Redactor!

Acum suntem incredințați îndeajuns că partida socialdemocrată internațională e cea mai adevărată partidă din toată țara ungară, fiindcă a intervenit la ministru în interesul votului universal și secret. Aflăm că ministrul a răspuns destul de cinstit. Ați convocat adunări în toată țara și ați chemat pe Kossut și Aponyi ca să vă răspundă despre votul universal, dar răspunsul ce l'ați primit dela susnumiții nu să plătește a-l pune pe hârtie. Ați ținut adunare în Budapesta la care au luat parte peste 50.000 de frați. Ați agitat în toate părțile țerei pentru drepturile poporului. Manifesturile pe cari ni le ați trimis le-am împărțit și o mare parte din ele am lipit pe pereți.

Partida voastră a muncit din toate puterile, dar har D-lui că munca voastră a avut roade bune, căci acum s'a început o luptă puternică în toată țara pentru votul universal. Sunteți laudați de toate foile românești. Să trăiască partidul socialdemocrat din Ungaria.

Saturău, în 26 August n.

Babuța Traian.

CALENDARUL „ADEVĂRULUI“

La prima Octombrie va apare
CALENDARUL „ADEVĂRULUI“
pe anul 1906.

Prin scoaterea calendarului aducem la
indeplinire un lucru de mult dorit de frații
noștri români.

Acest calendar va avea un conținut bogat
în materie, și va fi prevăzut cu numeroase
ilustrații din viața proletară. Cu un cuvânt
Calendarul „Adevărului“ va fi o
lectură folositoare și bună pentru poporul
român.

Prețul calendarului este 50 fileri.

Dacă se vor comanda cel puțin 10 ca-
lendar pe o singură adresă, atunci prețul
unui calendar este 45 fileri.

Așa dară ar fi bine dacă frații noștri să
pun câte 10 laolaltă și comand câte 10 ca-
lendar pe o singură adresă.

Facem atent pe frații noștri ca să se
grăbească cu comanda calendarelor și să
nu cumpere alte calendare care nu au nici
o valoare.

Tot odată facem atent pe frații noștri că
calendar numai așa le trimitem dacă ne
trămit banii pentru ele înainte.

Așa dară grăbiți-vă fraților cu coman-
darea calendarelor ca să le putem trimite
la timp și fără smintă.

Banii sunt a se trimite pe următoarea
adresă:

Adevărul (Glasul Poporului)

Budapest, VII., Nyár-utca No. 1.

Rugăm că pe mandat poștal (utalvan) să
se scrie că banii se trimite pentru calendar.

Apel către frați!

Dușmanii ne cuprind din toate părțile.
Datoria noastră este de a lumina poporul.
Durere, arma noastră, apostolul și apără-
torul socialdemocrației, „Adevărul“ (Glasul
poporului) apare numai odată pe lună. Ar
trebui așadar, să apară iarăși în fiecare
Duminecă.

Adevărul este singura foaie care lumi-
nează și luptă pentru nestrămutatul socia-
lism internațional din Ungaria.

Adevărul este care sare la luptă pentru
apăsătorii proprietari, micul meseriaș, economii
muncitorii și pentru dreptate.

Adevărul nu se teme de nimeni, este in-
dependent de oricine, pentru-că e lumina
poporului.

Adevărul cu cuvinte de foc bate blăstă-
mățiile domnilor, asupririle și înșelăciunile
tuturor.

După-ce și noi avem numai necazuri și
datorii, numai dela frații așteptăm să ne
ajute la munca cea grea, ce ducem pentru
muncitorimea apăsată.

Nu cerem dela frații noștri altceva decât
să răspândiți „Adevărul“, să câștigați abo-
nenții noi.

Fiecare frate, care e abonent la foaia
noastră „Adevărul“, să câștige numai încă
unul și atunci vom fi în stare să ajungem
aceea ce voim.

Înainte! Nu încetați a agita pentru „Ade-
vărul“. Nu simțiți voi, căci cu cât este mai
puternică foaia noastră, cu atât suntem și
noi mai puternici pentru a lupta pentru drep-
tățile poporului apăsător.

Așadar fraților vedeți ca să câștigați
fiecare, cel puțin un abonent, ca să putem
face foaia noastră „Adevărul“ iarăși foaie
săptămânală.

„Adevărul“ costă deocamdată, până va fi
iar foaie săptămânală numai:

Pe un an întreg . . . . . 1 coroană

Pe un jumătate an . . . . . 50 fileri.

Banii sunt de a se trimite pe următoarea
adresă:

„Adevărul“, Budapest,

VII., Nyár-utca nr. 1.

Cronica.

In viața politică s'au făcut în tim-
pul din urmă schimbări. Mai toate comita-
tele din țară au adus hotăriri de rezistență
contra guvernului. În altele au hotărât că
dările plătite de voce bună nu le predă gu-
vernului și în nici un caz nu dă cătane.
Față de acest lucru ministrul-președinte
Fejérváry este hotărât a lua măsurile cele
mai aspre față cu funcționarii cari se vor
opune hotăririlor și ordonanțelor guvernului.
Știrea că parlamentul va fi din nou amânat
și apoi dizolvat în stare de ex-lex, se ține
tot mai tare.

Să poate că în iarna viitoare vom avea
alegeri noi. În oricare caz frații noștri să
fie pregătiți.

Cătanele al căror serviciu de trei ani
s'ar implini la toamnă, nu vor fi slobozite
acasă. În privința aceasta ministrul de răz-
boiu a dat o ordinațiune, ca în Octombrie
să fie lăsați acasă numai acei soldați cari
au fost asentați în anul 1901, cari s'au în-
științat pentru serviciu mai lung, acei cari
au fost pedepsiți, ori din altă cauză li s'a
prelungit serviciul și și-au implinit timpul
de prelungire. Soldații asentați din Austria.
Acei voluntari, cari vor fi îndrumați să ser-
vească al doilea an. Acei soldați din Un-
garia, cari au avut norocul de a servit
într'un regiment din Austria vor fi sloboziți
acasă ca de obicei.

— **În temniță.** Fratele Aurel Cristea
redactorul responsabil al foii noastre „Ade-
vărul“ și-a început la 19 August n., osînda
de 1 lună de zile temnița de stat, pentru care
a fost osîndit de către justiția de clasă,
pentru *agitare contra clasei de sus*. Noi am
luat rămas bun dela fratele Aurel Cristea,
cu convingerea, că după acea lună de zile,
ce are să o șadă în temnița Vațului, va sta
cu puteri îndoite în rîndurile luptătorilor
pentru drepturile poporului.

Îi dorim tot binele.

Grevă generală în Lugoj. Munci-
torimea din Lugoj anunțând o adunare
poporală în interesul votului universal pe
ziua de 27 August n., care adunare fu luată
la cunoștință de către căpitanul poliției din
Lugoj. Dar nu a voit îngădui adunarea pe
locul de joc al școlii de lângă Timiș. To-
varășii din Lugoj vîzând că autoritățile în
orice chip voesc a împedea muncitorimea
de a ține această adunare, au hotărât de
a se pune în grevă. Sâmbătă la orele 10
și jumătate înainte de amiază au hotărât
acest lucru, și deja la orele 11 în tot ora-
șul nu a mai lucrat nici un muncitor.

Muncitorimea s'a strâns în grădina Con-
cordiei, și de acolo au pornit manifestând
pe străzile principale ale orașului. Ajungând
la casa orașului unde demonstrații s'au
oprit și au trimis o deputațiune căpitanului
să-l întrebe ce ce are de gând. Căpitanul
tremurând de frică, a declarat că adunarea
o pot ține unde voesc.

Să-nțelege că domnul Prohaska nu a fă-
cut socoată cu acest lucru. Muncitorimea
organizată i-a arătat că unde este puterea,
și l'a învățat că cum trebuie să se poarte
față cu noi.

Tovarășilor din Lugoj le strigăm: înainte
pe calea apucată și izbânda e a social-
democrației.

Crima militarismului. Jurnalistul
Emeric Sereș din Cașovia a scris în foaia
sa, că un sergent rezervist dela reg. No. 34
a dat în loc de comanda nemțească „Habt
Acht!“ comanda maghiară „Vigyázz!“ căni
un ofițer a intrat în o odaie din casarmă.
Sergentul fu aspru pedepsit. Locotenentii
Carol Boșic și Géza Száratory s'au dus la
redacția și au insultat pe redactorul Sereș
pentru că a publicat acest lucru în foaie.
Boșic a dat redactorului o palmă. După
aceea s'a încins o bătaie între ei, și loco-
tenentii au scos sabia și au bătut cu ea pe
redactor.

Tovarășul și fratele nostru de luptă Leo-
pold Klein alergând cu mai mulți colegi

tipografii în ajutorul lui Sereș, fu străpuns
în pînțece cu sabia de locotenentul Száratory.
Tovarășul Klein a murit Vineri la 11 ore
noaptea. Mulțimea adunată era cât p'aci să
omoaie pe acești doi ucigători. Poporul
din Cașovia e iritat la culme. Muncitorii
din Cașovia au ținut o adunare la care au
luat parte peste 7000 de persoane, între care
s'a aflat toată clasa inteligentă, și a pro-
testat contra acestei crime a militarismului.

Înmormintarea tovarășului Klein a fost
Duminecă la 27 August, la care înmor-
mîntare a luat parte toată populațiunea
din Cașovia.

Efectul ex-lexului. Din cauza stării
de ex-lex, în care ne aflăm, și din cauza
refuzării chiar și a dărilor plătite de bună-
voie a încasat statul în primele 7 luni ale
anului cu peste 5 milioane coroane mai puțină
dare de stat, de cât în același timp al anu-
lui 1904. În Ianuarie—Iulie 1905 s'au în-
casat 9.963.915 cor. 54 fileri dare de stat,
iar în Ianuarie—Iulie 1904 15.188.204 cor.
99 fileri. Scăderea face 5.224.289 cor. 45
fileri.

Revoltă de țărani în Sicilia. În
orașul Grammichele s'au răscolit țărani
contra proprietarilor bogați. Soldații au dat
mai multe salve asupra țăranilor. Douzeci
oameni au căzut morți, două sute au fost
grav răniți, Țăranii s'au retras apoi în pă-
durile din apropiere.

Maxim Gorki, renumitul romancier
socialist rus, care a fost arestat astăprimă-
vară cu ocazia tulburărilor revoluționare
din Rusia, petrece dimpreună cu soția sa
în Svițeria, ca să-și caute de sănătate, care
este adânc zdruncinată.

**Descoperirea unui tabere ro-
mane.** La Rucar în România s'a desco-
perit un castru (tabără) roman. Aici s'au
aflat săgeți, săbii, bani și alte obiecte din
vremea Romanilor.

**Protestul Finlandezilor contra
absolutismului rusesc.** 20.000 Fin-
landezi din toate clasele sociale au ținut
la Helsingfors o adunare de protestare con-
tra absolutismului și autocrației rusești. Ei
au protestat contra pedepsirii crimelor po-
litice prin tribunale marțiale și au pretins
delăturarea gendarmeriei rusești din Fin-
landa, ștergerea dictaturei și a cenzurii,
restabilirea libertății de presă și convocarea
unui parlament extraordinar pentru intro-
ducerea votului universal.

Un premiu de 10 milioane a votat
camera braziliană ori și cu, fără deo-
sebite de naționalitate, care descoperă un
mijloc bun pentru a apăra și a vindeca
omenimena de tuberculoză (oftică), rac sau
alte boale grave molipsitoare. S'a insuit o
comisiune de medici distinși din Brazilia,
Paris, Viena și Roma, ca să examineze
studiile și propunerile ce vor fi prezentate.
În caz că cine-va va fi vrednic de premiare,
premiul îl va primi după 2 ani, în care
timp se vor face probe cu leacul nou sau
sistemul nou de vindecare.

Milioane defraudate. În Paris, s'a
comis la Banca națională de escompt un
mare furt. Autorul este contabilul însuși,
care prin localurile publice de noapte era
cunoscut sub numele de baronul Graval. El
a început furturile deja dela 1895, așa ca
suma furată să urcă la mai multe milioane
franci.

Posta redacției.

I. C. Frimu, București. De ce nu
răspunzi asupra întrebării în privința biblio-
tecei. Să poate căpeta or ba?

D. Loichită, Jebel. De ce nu răs-
punzi? Ce-i cu abonamentul.

P. Marincu, Berini. Să ne trimiteți
în oricare caz raport asupra decursului adu-
nării.